

AFM – Leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet

Toelichting op de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme,
de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES en
de Sanctiewet 1977

Autoriteit Financiële Markten

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. Wij bevorderen eerlijke en zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, particuliere beleggers en (semi)professionele partijen. We zien toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en ondernemingen in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de stabiliteit van het financiële stelsel, het functioneren van de economie, de reputatie en de welvaart van Nederland.

Inhoudsopgave

1.	Doel en status van de leidraad	5
2.	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme	5
	2.1 <i>Toezicht AFM</i>	6
	2.2 <i>Toezicht op buitenlandse instellingen</i>	6
3.	Het cliëntenonderzoek	6
	3.1 <i>Samenloop Wwft cliëntenonderzoek en Wft cliëntenonderzoek</i>	7
	3.2 <i>Verbodsbepaling</i>	7
	3.3 <i>Het normaal cliëntenonderzoek</i>	8
	3.4 <i>UBO</i>	8
	3.5 <i>Het Burgerservicenummer</i>	9
	3.6 <i>Monitoren activiteiten</i>	9
	3.7 <i>Herkomst vermogen</i>	9
	3.8 <i>Introduceren van cliënten door derden</i>	10
4.	Het vereenvoudigd cliëntenonderzoek	10
5.	Verscherpt cliëntenonderzoek	11
	5.1 <i>De cliënt is fysiek niet aanwezig</i>	11
	5.2 <i>PEP</i>	11
6.	Uitzonderingen op het cliëntenonderzoek	12
7.	Risicoclassificatie	12
	7.1 <i>Landrisico</i>	13
	7.2 <i>Cliëntrisico</i>	14
	7.3 <i>Productrisico</i>	14

7.4	<i>Onacceptabel risico</i>	14
8.	Melding Ongebruikelijke Transacties	14
9.	Bewaarplicht en opleiding	16
9.1	<i>Bewaarplicht</i>	16
9.2	<i>Opleiding</i>	16
10.	Financiële dienstverleners	17
10.1	<i>Bemiddelen in levensverzekeringen</i>	17
10.2	<i>Bemiddelen in hypotheek</i>	17
10.3	<i>Nationaal Regime</i>	17
11.	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES	18
11.1	<i>Toezicht AFM</i>	18
11.2	<i>Wetsartikelen</i>	18
12.	Sanctiewet 1977	19
12.1	<i>Toezicht AFM</i>	19
12.2	<i>Meldplicht</i>	20

1. Doel en status van de leidraad

Deze leidraad is bedoeld voor beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen, icbe's en financiële dienstverleners voor zover deze financiële dienstverleners bemiddelen in levensverzekeringsovereenkomsten. De AFM wil met de publicatie van deze leidraad enkele handvatten bieden en inzicht geven in de verschillende verplichtingen uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Dit document dient dan ook te worden gezien als een toelichting op de Wwft. Deze leidraad heeft niet de status van wet- en regelgeving. De beschreven visie is niet noodzakelijkerwijs de enige manier om invulling te geven aan de vereisten uit de Wwft. De voorbeelden genoemd in deze leidraad zijn niet uitputtend en zijn slechts bedoeld ter illustratie van een aantal wettelijke verplichtingen. Het staat een instelling vrij om op een andere wijze invulling te geven aan de vereisten uit de Wwft.

In deze leidraad wordt eerst een toelichting gegeven op de Wwft, daarna volgt een korte toelichting op de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) en de Sanctiewet 1977 (Sanctiewet).

2. Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

---

De Wwft is per 1 augustus 2008 in werking getreden. Met de invoering van de Wwft werden de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet MOT) samengevoegd. De inwerkingtreding van de Wwft diende ter implementatie van de Europese richtlijn tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (de Derde Witwasrichtlijn)¹.

De bepalingen uit de Derde Witwasrichtlijn zijn gebaseerd op de 40 aanbevelingen ter bestrijding van witwassen en de 9 speciale aanbevelingen voor de bestrijding van terrorismefinanciering van de Financial Action Task Force (FATF). Per februari 2012 zijn de 49 bepalingen door de FATF teruggebracht naar in totaal 40 bepalingen.

De Wwft heeft als doelstelling het voorkomen en bestrijden van misdaad, in het bijzonder witwassen en de financiering van terrorisme, met het oog op het waarborgen van de integriteit van het Nederlandse financiële stelsel. De wetgever heeft in de Memorie van Toelichting² erop gewezen dat de aanpak van witwassen van groot belang is voor een effectieve bestrijding van allerlei vormen van ernstige criminaliteit.

De Wwft kent twee hoofdverplichtingen: het instellen van cliëntenonderzoek en de meldingsplicht.

---

¹ Europese richtlijn 2005/60/EG (PbEU L309).

² Kamerstukken II, 2007/08, 31 238, nr. 3, p. 2.

2.1 Toezicht AFM

De AFM is in Nederland de verantwoordelijke toezichthouder voor het Wwft toezicht bij beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen, icbe's en financiële dienstverleners voor zover deze financiële dienstverleners bemiddelen in levensverzekeringsovereenkomsten. Hoewel alle geldstromen van deze instellingen primair via banken lopen, hebben zij een zelfstandige verantwoordelijkheid om aan de eisen uit de Wwft te voldoen.

De AFM is op grond van artikel 24 lid 4 tevens belast met het toezicht op de naleving van de Verordening (EU) nr. 1031/2010 van de Europese Commissie van 12 november 2010 inzake de tijdstippen, het beheer en andere aspecten van de veiling van broeikasgasemissierechten overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG. Deze verordening bevat onder meer bepalingen om te voorkomen dat het veilingplatform voor broeikasgasemissierechten gebruikt wordt als een middel tot het witwassen van geld en financieren van terrorisme.

2.2 Toezicht op buitenlandse instellingen

Veel buitenlandse instellingen verrichten via een Europees paspoort grensoverschrijdende activiteiten in Nederland. In hoeverre zijn de Nederlandse Wwft-bepalingen van toepassing bij grensoverschrijdende dienstverlening?

De toezichthouder van de lidstaat van herkomst is op grond van de Markets in Financial Instruments Directive (MiFID) bevoegd als het gaat om toezicht op de naleving van de anti-witwasregelgeving. Dit geldt bij grensoverschrijdende activiteiten zonder vestiging van een bijkantoor en bij grensoverschrijdende activiteiten via een bijkantoor.

De anti-witwasregelgeving in de EU-landen is gebaseerd op verschillende Europese richtlijnen. Dit betekent dat instellingen uit een EU-land in hun land van herkomst aan vrijwel dezelfde Wwft-regels moeten voldoen als Nederlandse instellingen.

3. Het cliëntenonderzoek

De Wwft schrijft voor dat een instelling een cliëntenonderzoek moet uitvoeren voordat zij een zakelijke relatie aangaat of een transactie uitvoert. De achtergrond hiervan is dat instellingen alleen relaties aan moeten gaan met of transacties uitvoeren voor personen die hun integriteit niet kunnen schaden.

De Wwft kent een risicogeoriënteerde benadering. Dit betekent dat instellingen de vrijheid hebben om zelf een inschatting te maken van de integriteitrisico's die bepaalde cliënten of producten met zich meebrengen en de aard en de diepgang van het cliëntenonderzoek hierop mogen afstemmen. Het raamwerk van de Wwft schrijft voor dat instellingen op basis van het onderscheid in aard en omvang van het risico, cliënten in moeten delen in risicocategorieën. De risicocategorieën variëren van laag tot hoog risico en de indeling geschiedt op basis van objectieve en kenbare indicatoren. Hoe hoger de risico's, des te meer inspanning de instelling moet verrichten om die risico's te verminderen.

Het cliëntenonderzoek bestaat onder andere uit het identificeren van de cliënt en het verifiëren dat de opgegeven identiteit overeenkomt met de werkelijke identiteit. Verder zal de instelling de uiteindelijke belanghebbende (Ultimate Beneficial Owner, oftewel UBO) van een transactie of relatie moeten

identificeren en diens identiteit verifiëren. Ook zal de instelling de activiteiten van de cliënt voortdurend moeten monitoren gedurende de looptijd van de dienstverlening.

De wet maakt een uitzondering op de verplichting tot identificatie en verificatie daarvan voor kortweg “beursgenoteerde fondsen”, of preciezer: beleggingsinstellingen of icbe's waarbij niet voorafgaand aan de toe- of uittreding in de beleggingsinstelling of icbe wordt beslist omtrent de acceptatie van deelnemers, zoals bij distributie via de Euronext Fund Service (art. 21, lid 6, Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (BGfo)).

3.1 Samenloop Wwft cliëntenonderzoek en Wft cliëntenonderzoek

Beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen, icbe's en financiële dienstverleners moeten voldoen aan bepalingen over Customer Due Diligence (CDD) die voortvloeien uit de Wet op het financieel toezicht (Wft). Deze bepalingen hebben als doel de integere uitoefening van het bedrijf van financiële ondernemingen te waarborgen en vertonen daarom grote overeenkomsten met de open normen uit de Wwft³.

Zowel in de Memorie van Toelichting⁴ als tijdens de parlementaire behandeling van de Wwft heeft de wetgever aandacht besteed aan het feit dat er veel overlap is tussen de CDD-bepalingen en het Wwft-clieutenonderzoek. Hierbij is de vraag aan de orde gekomen in hoeverre een instelling naast haar CDD verplichtingen ook moet voldoen aan het cliëntenonderzoek op grond van de Wwft. De Minister van Financiën heeft tijdens de parlementaire behandeling van de Wwft erop gewezen dat het niet de bedoeling is om instellingen die zowel onder de Wft als onder de Wwft vallen twee soorten cliëntenonderzoek uit te laten voeren. Zij kunnen deze onderzoeken samenvoegen.

Hoewel er veel overeenkomsten zijn tussen de CDD-bepalingen uit de Wft en de Wwft, hoeven de uitkomsten van deze onderzoeken niet altijd tot hetzelfde resultaat te leiden. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een instelling op basis van het cliëntenonderzoek van oordeel is dat een cliënt op basis van de normen uit de Wwft geen onaanvaardbaar risico oplevert, maar dat deze op basis van de CDD-bepalingen wel een onaanvaardbaar risico oplevert. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de situatie waarbij de hoogte van het belegd vermogen van de cliënt de grens overschrijdt die de instelling volgens haar interne procedure hanteert. Een cliënt die op basis van de Wwft-normen een onaanvaardbaar risico vormt, zal daarentegen ook altijd de CDD-toets van een instelling niet doorstaan gelet op de doelstelling van de Wwft.

3.2 Verbodsbepaling

De grondslag van het cliëntenonderzoek is opgenomen in de verbodsbepaling van artikel 5 Wwft. Dit artikel bepaalt dat het verboden is om een zakelijke relatie aan te gaan of een transactie uit te voeren indien de instelling geen cliëntenonderzoek heeft verricht. De Wwft onderscheidt drie vormen van het cliëntenonderzoek: het 'normaal', het 'vereenvoudigd' en het 'verscherpt' cliëntenonderzoek.

---

³ Enkele belangrijke aspecten die onder het CDD-beleid van een instelling vallen zijn: (i) de acceptatie van deelnemers/cliënten, (ii) de identificatie en verificatie van deelnemers/cliënten, (iii) de voortdurende monitoring en review van rekeningen en transacties van deelnemers/cliënten.

⁴ Kamerstukken II, 2007/08, 31 238, nr. 3, p. 5.

3.3 Het normaal cliëntenonderzoek

Het normaal cliëntenonderzoek is geregeld in artikel 3 Wwft. Hierin wordt bepaald dat een instelling de identiteit van de cliënt moet vaststellen en verifiëren, en dat zij het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie moet vaststellen. Ook moet de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende ("Ultimate Beneficial Owner", kortweg UBO) worden vastgesteld en gecontroleerd.

Dit houdt onder meer in dat de instelling dient vast te stellen of de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt daartoe bevoegd is. De instelling dient de natuurlijke persoon te identificeren en diens identiteit te verifiëren (artikel 3 lid 2 sub e en sub g Wwft). Daarnaast dient de instelling zogenaamde 'stromanconstructies' te herkennen. Dit zijn constructies waarbij personen ingezet worden om op eigen naam, maar ten behoeve van (criminele) derden transacties te verrichten. De instelling dient op risico gebaseerde wijze en door adequate maatregelen te nemen na te gaan of de natuurlijke persoon voor zichzelf optreedt dan wel voor anderen (artikel 3 lid 2 sub f Wwft). Als er sprake lijkt te zijn van een stromanconstructie kan dat reden zijn voor het doen van verscherpt cliëntenonderzoek (zie paragraaf 5) en zelfs tot het niet aangaan of beëindigen van de relatie met de cliënt.

3.4 UBO

De identificatie van de UBO speelt een rol als de cliënt van de instelling een juridische entiteit is. Het moet duidelijk zijn welke natuurlijke persoon achter de juridische entiteit zit. De instelling moet maatregelen nemen om er zeker van te zijn dat de opgegeven identiteit overeenstemt met de werkelijke identiteit. Bij ingewikkelde structuren is het uitgangspunt dat de instelling deze structuur kent, en ook begrijpt. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij ingewikkelde structuren van vele ondernemingen, de instelling meer inspanning verricht om de (internationale) structuur van de onderneming te begrijpen dan voor een Nederlandse Besloten Vennootschap met een directeur-grotaandeelhouder.

Als UBO moet worden gerekend een natuurlijke persoon die:

- begunstigde is van 25% of meer van het vermogen van een cliënt of een trust, of een belang houdt van 25% of meer in het kapitaal van een cliënt;
- meer dan 25% van de stemrechten kan uitoefenen in de algemene vergadering van de cliënt of een bijzondere zeggenschap heeft over 25% of meer van het vermogen van een cliënt;
- feitelijke zeggenschap kan uitoefenen in een cliënt.

Ook de identificatie en verificatie van de UBO kan op een risicogeoriënteerde manier plaatsvinden. Bij cliënten/transacties met een laag risico kan de instelling ten aanzien van haar identificatie van de UBO volstaan met het vragen naar de identiteit van de UBO en het laten ondertekenen van een verklaring door de UBO hierover. De instelling kan ten behoeve van de vaststelling en verificatie van de identiteit van een UBO gebruikmaken van verschillende openbare bronnen en registers zoals het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Als de instelling de identiteit van de UBO niet kan vaststellen, dan dient zij geen zakelijke relatie aan te gaan met de cliënt en/of de gevraagde transactie niet uit te voeren.

3.5 Het Burgerservicenummer

Het Burgerservicenummer (BSN) is een uniek persoonsnummer en staat vermeld in identiteitsbewijzen, zoals paspoort en rijbewijs. Sommige instellingen vragen zich af of zij op grond van de Wet algemene bepalingen Burgerservicenummer of op grond van uit die wet voortvloeiende regelingen bevoegd zijn om 'gebruik te maken' van het BSN van hun cliënten. De instelling mag het BSN alleen opslaan indien zij daar een rechtmatige grondslag voor heeft. Of dit zo is verschilt per instelling. De Wwft vereist niet dat het BSN wordt opgevraagd en opgeslagen.

3.6 Monitoren activiteiten

Een voortdurende controle (monitoring) van de zakelijke relatie en de tijdens de duur van de relatie verrichte transacties is verplicht. Dit om te kunnen beoordelen of de transacties overeenkomen met het risicoprofiel van de cliënt.

Tijdens de acceptatie van een cliënt of na afloop van het cliëntenonderzoek stelt een instelling een risicoprofiel op. Ook moet er een verwacht transactiepatroon worden gemaakt. Het is belangrijk dat een instelling periodiek toetst of de cliënt nog steeds voldoet aan het risicoprofiel. De frequentie en diepgang van de review is mede afhankelijk van de risicoclassificatie van de cliënt. Hoe hoger de risicoclassificatie hoe vaker een review van de cliëntsituatie plaats zal moeten vinden. Dankzij deze toetsing is het mogelijk afwijkende transactiepatronen te ontdekken en om na te gaan of zich situaties hebben voorgedaan die een verhoogd risico met zich meebrengen.

Eventuele afwijkende transactiepatronen kunnen voor de instelling reden zijn om melding van een ongebruikelijke transactie te doen bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU Nederland). Omdat witwassen en het financieren van terrorisme een ernstig gevaar vormen voor de integere bedrijfsuitoefening van een instelling, kwalificeert een afwijkende transactie ook als incident. Elk incident dient onverwijld door de instelling gemeld te worden bij de AFM⁵.

3.7 Herkomst vermogen

Bij het aangaan en monitoren van een zakelijke relatie is het uitgangspunt dat de instelling zo nodig de herkomst van het vermogen kent. Ze stelt hierover vragen en legt verklaringen en bewijsstukken in het cliëntdossier vast. De instelling moet vooraf indicatoren vaststellen op basis waarvan ze de diepgang van het onderzoek bepaalt. Vooral bij situaties met een hoog risico ligt het in de rede om door middel van onafhankelijke, betrouwbare bronnen de plausibiliteit van de herkomst van het vermogen vast te stellen en vast te leggen. Het feit dat gelden afkomstig zijn van een rekening bij een Nederlandse bank, die ook onder Wwft-toezicht staat, hoeft niet per definitie te betekenen dat de instelling geen onderzoek hoeft te doen naar de herkomst van het vermogen van de cliënt.

Indien de cliënt geen medewerking verleent aan een onderzoek naar de herkomst van het vermogen dan mag de instelling geen transacties verrichten voor de cliënt en dient zij de zakelijke relatie te beëindigen of niet aan te gaan.

---

⁵ Zie voor beheerders van beleggingsinstellingen voor zover zij rechten van deelneming aan niet-professionele beleggers aanbieden artikel 115q lid 2 juncto artikel 19 lid 3 BGfo, voor icbe's artikel 19 lid 3 BGfo, voor beleggingsondernemingen artikel 24 lid 3 BGfo en voor financiële dienstverleners artikel 29 lid 3 BGfo.

3.8 Introduceren van cliënten door derden

Een instelling mag de gegevens uit een reeds uitgevoerd cliëntenonderzoek overnemen indien het cliëntenonderzoek is verricht door een:

- advocaat of (kandidaat)notaris binnen de EU;
- een registeraccountant, accountant-administratieconsulent of belastingadviseur binnen de EU;
- een Nederlands trustkantoor;
- een gereguleerde financiële instelling⁶ binnen de EU.

Dit is de zogenoemde 'afgeleide identificatie' en volgt uit artikel 5 lid 1 Wwft. Volgens de wetgever mag dit omdat bovenstaande instellingen ook instellingen zijn in de zin van de Wwft of onder vergelijkbaar toezicht staan in een andere lidstaat. Het uitgangspunt is wel dat de instelling verantwoordelijk blijft voor de juiste identificatie en verificatie van de cliënt die afkomstig is van een andere instelling. De AFM beveelt dan ook aan dat men zich ervan vergewist dat de introducerende instelling adequate Wwft-procedures en maatregelen heeft en dat deze worden nageleefd. De instelling die een cliënt overgedragen krijgt, kan hiertoe de Wwft-procedures van de introducerende instelling opvragen en beoordelen en steekproefsgewijs toetsen of identificatie en verificatie op een juiste manier heeft plaatsgevonden. De instelling die gebruik maakt van gegevens van een derde blijft echter zelf verantwoordelijk voor de voortdurende controle van haar cliënten en moet een eigen risico-inschatting maken.

4. Het vereenvoudigd cliëntenonderzoek

De Wwft bevat ook een opsomming van cliënten met een laag risico op witwassen en/of financieren van terrorisme. Bij dergelijke cliënten volstaat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Voor het vereenvoudigd cliëntenonderzoek hoeft men alleen:

- de identiteit van de cliënt vast te stellen en vast te leggen;
- het doel en de aard van de transactie vast te stellen en vast te leggen.

De cliënten die hiervoor in aanmerking komen, zijn opgenomen in artikel 6 lid 1 Wwft. Hierbij moet worden gedacht aan Nederlandse overheidsinstanties en beursgenoteerde ondernemingen uit de EU of een staat met vergelijkbare openbaarmakingsvereisten.

Artikel 7 Wwft bevat voorbeelden van zakelijke relaties of transacties waarop het vereenvoudigd cliëntenonderzoek van toepassing is. Zo is het cliëntenonderzoek niet van toepassing op levensverzekeringsovereenkomsten waarvan de jaarlijkse premie € 1000 of minder bedraagt of waarvan de eenmalige premie € 2500 of minder bedraagt.

---

⁶ Hieronder begrepen onder meer banken, wisselinstellingen, levensverzekeraars, beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen, financiële dienstverleners voor zover deze bemiddelen in levensverzekeringen en betaaldienstverleners.

De risicogeorienteerde benadering van de Wwft brengt met zich mee dat instellingen geen normaal of vereenvoudigd cliëntenonderzoek mogen toepassen indien er indicaties zijn dat de desbetreffende cliënt betrokken is bij witwassen of het financieren van terrorisme.

5. Verscherpt cliëntenonderzoek

In artikel 8 Wwft staan enkele voorbeelden van situaties waarbij een verscherpt cliëntenonderzoek is vereist. De Wwft bepaalt dat een instelling in de volgende gevallen een verscherpt cliëntenonderzoek moet uitvoeren:

- de cliënt is niet fysiek aanwezig voor de identificatie;
- de cliënt is een politiek prominent persoon (Politically Exposed Person, kortweg PEP).

Een verscherpt cliëntenonderzoek is tevens vereist wanneer er feiten en/of omstandigheden zijn die wijzen op een hoger risico op witwassen of terrorismefinanciering.

5.1 De cliënt is fysiek niet aanwezig

In beginsel wordt ervan uitgegaan dat de cliënt in persoon verschijnt. Het niet fysiek aanwezig zijn van de cliënt bij afname verplicht direct tot het treffen van aanvullende maatregelen ter beoordeling van de echtheid van de identificatiegegevens. Artikel 8 lid 2 Wwft bevat enkele maatregelen die een instelling kan treffen indien de cliënt fysiek niet aanwezig is voor de identificatie. De instelling kan in dergelijke gevallen onder meer aanvullende documenten, gegevens of informatie opvragen om de identiteit van de cliënt vast te stellen. Het gaat hierbij om aanvullende documenten die in aanvulling op de kopie van het identiteitsbewijs worden opgevraagd en gecontroleerd. Hierbij kan worden gedacht aan salarisstroken, arbeidsovereenkomsten etc. Belangrijk hierbij is dat de instelling zich vergewist van de echtheid van deze documenten. De instelling zou indien daartoe aanleiding is bijvoorbeeld moeten onderzoeken of de salarisstroken en arbeidsovereenkomsten zijn opgesteld door een bestaand bedrijf.

Een veelgebruikte methode om de identiteit te verifiëren van een cliënt die niet fysiek aanwezig is, is het laten verrichten van een eerste betaling door de betreffende cliënt vanaf een op zijn naam staande bankrekening bij een 'erkende' bank. Erkende banken zijn de banken met zetel in een lidstaat (art. 8, lid 2, onderdeel c, Wwft), alsmede de in art. 3 Uitvoeringsregeling Wwft genoemde banken. De Nederlandsche Bank (DNB) heeft in haar Wwft-leidraad enkele voorbeelden opgenomen van maatregelen die de instelling bij die verificatie kan treffen⁷.

5.2 PEP

PEP staat voor 'Politically Exposed Person' of, in het Nederlands, 'politiek prominent persoon'. Onder PEP's worden personen verstaan die een prominente publieke functie bekleden of hebben bekleed en

---

⁷<http://www.toezicht.dnb.nl/4/6/50-204770.jsp>

de directe familieleden of naaste geassocieerden van deze personen. Het gaat dan ofwel om een niet-Nederlandse PEP, ongeacht of die PEP wel of niet in Nederland woont, of om een Nederlandse PEP die in het buitenland woont. Een persoon blijft een PEP tot een jaar na het feitelijk verliezen van zijn of haar prominente functie, positie of hoedanigheid waardoor hij of zij als PEP werd beschouwd.

Zakelijke relaties met PEP's vereisen aanvullende maatregelen omdat deze groep een grotere kans op reputatieschade en andere risico's met zich brengt. Daarnaast vergt dienstverlening aan PEP's bijzondere aandacht in het kader van het internationale beleid inzake de bestrijding van corruptie. Een instelling dient adequate maatregelen en procedures te treffen om te kunnen beoordelen of een cliënt een PEP is. De instelling dient niet alleen van de cliënt, maar ook van de UBO te controleren of deze als een PEP is te kwalificeren. Instellingen kunnen op verschillende manieren uitzoeken of zij te maken hebben met een PEP en wat de status van de PEP is. Zij kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van de diensten van commerciële bedrijven die tegen betaling lijsten met PEP's beschikbaar stellen. Verder kunnen zij ook openbare bronnen hiervoor raadplegen. Verwacht mag worden dat instellingen die veel PEP's in hun klantenbestand hebben uitgebreidere procedures en maatregelen hebben ten aanzien van de omgang met PEP's dan instellingen die relatief weinig PEP's in hun cliëntenbestand hebben.

De aanvullende maatregelen die binnen het cliëntenonderzoek getroffen worden zijn afhankelijk van de risicobeoordeling van de instelling ten aanzien van de betreffende cliënt, transactie of product. Derhalve zal een instelling, wanneer bekend is dat een cliënt met de Nederlandse nationaliteit die in Nederland woonachtig is een PEP is, ook een risicobeoordeling maken in welke mate voor deze cliënt aanvullende maatregelen noodzakelijk kunnen zijn.

6. Uitzonderingen op het cliëntenonderzoek

De Wwft bevat enkele uitzonderingen op de hoofdregels van het cliëntenonderzoek. Artikel 4 Wwft bepaalt dat een instelling ervoor kan kiezen om de identificatie van de cliënt of UBO gedurende de dienstverlening te voltooien om de normale zakelijke dienstverlening niet onnodig te verstoren. Voorwaarden hiervoor zijn wel dat dit alleen in situaties mag met een laag risico en dat de identificatie zo snel mogelijk na het eerste contact wordt voltooid.

Verder dient ook te worden gewezen op de overgangsbepaling die in artikel 38 van de Wwft is opgenomen. Hieruit valt op te maken dat een instelling geen cliëntenonderzoek hoeft te verrichten indien dit onderzoek materieel reeds heeft plaatsgevonden conform de Wid. Een uitzondering hierop is uiteraard de situatie waarbij vermoedens van witwassen en financieren van terrorisme ontstaan voor een cliënt die al onder de Wid is geïdentificeerd. In een dergelijk geval zal de instelling alsnog een cliëntenonderzoek moeten verrichten. Indien de cliënt in een dergelijk geval weigert om mee te werken aan het cliëntenonderzoek dan mag de instelling geen transacties voor de cliënt uitvoeren en zal zij de zakelijke relatie met deze cliënt moeten beëindigen.

7. Risicoclassificatie

Zoals eerder gezegd vereist de wet dat instellingen op basis van het onderscheid in aard en omvang van het risico, cliënten moeten indelen in verschillende risicocategorieën. Toepassing van de risico

gebaseerde benadering leidt er vervolgens toe dat de procedures van cliëntidentificatie, -verificatie, acceptatie en de monitoring zijn gebaseerd op de risicocategorieën waarin de cliënten zijn ingedeeld. De in de praktijk meest gehanteerde risicocriteria zijn: land- of geografisch risico, cliëntrisico en productrisico. Het gewicht dat aan elk van deze criteria wordt gegeven om het risico op witwassen en financieren van terrorisme te bepalen, kan per instelling verschillen. Hoe hoger de risico's hoe meer inspanning de instelling moet verrichten om de risico's te mitigeren.

7.1 Landrisico

Een instelling heeft bij het inschatten van het landrisico de vrijheid om haar eigen afweging te maken. Een indicatie kan zijn als landen of geografische gebieden door onafhankelijke bronnen zijn geïdentificeerd als hoog niveau van corruptie of andere criminele activiteiten (bijv. National Corruption Index). De instelling dient hierbij in elk geval rekening te houden met publicaties van FATF waarin zij verschillende risicogebieden identificeert die in onvoldoende mate een systeem ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering hebben opgezet. De publicaties zijn te vinden op de website van FATF⁸ en worden jaarlijks in februari, juni en oktober herzien (indien daar aanleiding voor is). Van instellingen wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van de inhoud van deze publicaties en gepaste maatregelen treffen indien dat nodig mocht zijn.

Ook kan de minister van Financiën op grond van artikel 9 Wwft bij ministeriële regeling bepalen dat de daarbij aangewezen instellingen verdere maatregelen nemen met betrekking tot cliënten die woonachtig/gevestigd zijn of hun zetel hebben in bepaalde aangewezen staten met strategische tekortkomingen in de preventie van witwassen en financieren van terrorisme. Het gaat om cliënten in en transacties gerelateerd aan staten die volharden in hun weigering de internationaal vastgestelde FATF-aanbevelingen te implementeren. Op moment van schrijven zijn door FATF in dit verband twee staten aangewezen: Iran en Noord-Korea.

De wet expliciteert welke bijzondere maatregelen getroffen worden voor cliënten en hun uiteindelijk belanghebbenden die wonen of gevestigd zijn in door de minister aangewezen staten. Zo wordt verdere aanvullende informatie verzameld over het doel en de aard van de zakelijke relatie, de herkomst van de fondsen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden en de bron van het vermogen van die cliënten en van die uiteindelijk belanghebbenden. Daarnaast worden gegevens van deze cliënten zeer regelmatig geactualiseerd en worden de zakelijke relatie en de bijbehorende transacties extra gecontroleerd. Hierbij worden ook aanvullende informatie over de achtergrond van en beweegredenen voor de transacties wordt verzameld.

Ook voor transacties, zakelijke relaties en correspondentbankrelaties die verband houden met deze staten worden bijzondere maatregelen getroffen die kunnen variëren van extra controles op zakelijke relaties en correspondentbankrelaties, en het beperken of het niet uitvoeren van transacties.

---

⁸ <http://www.fatf-gafi.org/topics/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/>

7.2 Cliëntrisico

De instelling heeft ook bij het in kaart brengen van het cliëntrisico de vrijheid om haar eigen afweging te maken. Wel zijn er categorieën die een hoger risico met zich mee kunnen brengen en die ertoe kunnen leiden dat de instelling aanvullende maatregelen dient te treffen. Hierbij valt te denken aan rechtspersonen met een ingewikkelde structuur, instellingen die niet onderworpen zijn aan een vorm van toezicht, en cliënten met beroepen waarvoor geldt dat er een nauwe verwantschap bestaat met witwassen en fraude. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan cliënten die werkzaam zijn in branches waar veel contant geld beschikbaar is (bijvoorbeeld horeca, casino's, autohandel, wisselkantoren). Verder kan worden gedacht aan cliënten die hun zakelijke relatie of transacties in ongebruikelijke omstandigheden (laten) uitvoeren. Het gaat dan om bijvoorbeeld een onverklaarbare geografische afstand tussen de instelling en de locatie van de cliënt, frequente en onverklaarbare overstappen naar andere instellingen, onverklaarbare verschuivingen tussen rekeningen in verschillende geografische locaties etc.

7.3 Productrisico

Ook bij het bepalen van het productrisico heeft de instelling de vrijheid om haar eigen afweging te maken. Bij de bepaling van eventuele productrisico's kan een instelling onder meer denken aan handel in bankbiljetten en edelmetalen, internationale correspondentbank–diensten, bijzondere vormen van vermogensbeheer, nieuwe of vernieuwende producten/diensten en online dienstverlening. Ook zijn hierbij risico's die voortvloeien uit de combinatie van cliënt en product relevant. De instelling moet dit meenemen bij het indelen van de cliënt in een risicocategorie en bij het monitoren van de relatie.

7.4 Onacceptabel risico

Instellingen moeten ook beleid opstellen en vastleggen voor het geval er sprake is van cliënten die een onacceptabel risico vormen. Als er sprake is van onacceptabele risico's, mag de instelling de cliënt niet accepteren dan wel moet zij de bestaande relatie met de cliënt beëindigen. Enkele voorbeelden van onacceptabele risico's:

- Een cliënt die op de electronic Combined Targeted Financial Sanctions List (e-CTFSL, ook wel EU-freezelist) voorkomt;
- Shellbanks (banken die geen fysieke aanwezigheid hebben in het land waar ze gevestigd zijn maar wel een vergunning hebben);
- Rechtspersonen met een ondoorzichtige organisatiestructuur;
- Natuurlijke personen van wie en rechtspersonen waarvan het vermoeden bestaat dat ze betrokkenheid hebben bij een criminele organisatie;
- Cliënten die anoniem wensen te blijven dan wel valse identiteitsgegevens verstrekken.
- Cliënten die de wettelijk vereiste informatiedocumenten weigeren te verstrekken.

8. Melding Ongebruikelijke Transacties

Op grond van artikel 16 Wwft e.v. is een instelling verplicht een al uitgevoerde of voorgenomen ongebruikelijke transactie te melden bij de FIU Nederland. Een transactie wordt in de Wwft als volgt

gedefinieerd: *een handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt, waarvan de instelling ten behoeve van haar dienstverlening aan die cliënt heeft kennisgenomen*. Een direct of causaal verband tussen de ongebruikelijke transactie en de werkzaamheden van de instelling is geen vereiste. Het is voor de meldingsplicht in beginsel niet relevant wanneer een ongebruikelijke transactie heeft plaatsgevonden (artikel 1, onder m, Wwft). Voordat een instelling over kan gaan tot het doen van een melding, moet zij eerst geregistreerd zijn bij de FIU Nederland. De meldprocedure staat toegelicht op de website van FIU Nederland onder 'instellingen'.

In de bijlage van artikel 4 van het Uitvoeringsbesluit van de Wwft staan per instelling indicatoren vermeld op grond waarvan beoordeeld moet worden of een transactie als een ongebruikelijke transactie kan worden aangemerkt. Zoals in paragraaf 7.1 aangegeven kan de minister van Financiën op grond van artikel 9 Wwft bepalen dat er verdere maatregelen worden getroffen voor (rechts)personen die woonachtig/gevestigd zijn of hun zetel hebben in bepaalde aangewezen staten. Instellingen zijn dan verplicht om (voorgenomen) transacties van of ten behoeve dergelijke (rechts)personen onverwijld te melden bij de FIU Nederland.

Voor beleggingsinstellingen, icbe's, beleggingsondernemingen en financiëledienstverleners voor zover zij bemiddelen in levensverzekeringsovereenkomsten, is voorts de zogenoemde subjectieve indicator van toepassing. De subjectieve indicator schept een meldingsplicht op basis van de inschatting die de instelling zelf van een bepaalde situatie maakt; de Wwft doet in dat geval een beroep op uw professionele beoordeling om te bepalen of een bepaalde transactie ongebruikelijk is. De instelling dient volgens de subjectieve indicator melding te maken van een transactie waarbij zij aanleiding heeft om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financieren van terrorisme.

Wanneer de instelling tot de conclusie komt dat sprake is van een ongebruikelijke transactie, dan dient deze transactie gemeld te worden bij de FIU Nederland. Een melding van een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie dient onverwijld plaats te vinden, nadat het ongebruikelijke karakter van die transactie bekend is geworden (art. 16 lid 1 Wwft). Met onverwijld wordt bedoeld: "in ieder geval binnen veertien dagen, en zoveel eerder als feitelijk mogelijk". Een melding dient ook plaats te vinden wanneer het cliëntenonderzoek niet de door de wet voorgeschreven gegevens heeft opgeleverd, en er tevens 'indicaties' zijn dat de desbetreffende cliënt betrokken is bij witwassen of terrorismefinanciering. Ook wanneer een bestaande cliëntrelatie wordt beëindigd omdat niet alle door de wet voorgeschreven gegevens worden verkregen en deze 'indicaties' er zijn, dient een melding plaats te vinden. In deze gevallen moet bij de melding ook worden aangegeven waarom het cliëntenonderzoek is mislukt (art 16 lid 4 Wwft). Het niet melden van een ongebruikelijke transactie, terwijl de instelling bekend is met het ongebruikelijke karakter van de transactie, is een economisch delict in de zin van artikel 1, sub 2 van de Wet op de economische delicten.

Wat er precies in de melding moet staan, is terug te vinden in artikel 16 lid 2 Wwft. Dat is onder meer de identiteit van de cliënt, de identiteit van de UBO en - voor zover mogelijk - de identiteit van degene ten behoeve van wie de transactie wordt uitgevoerd. Het vermelden van de identiteit van de UBO is sinds 1 januari 2015 verplicht.

De Wwft kent een strafrechtelijke en een civielrechtelijke vrijwaring voor instellingen die een melding hebben gedaan bij FIU Nederland. De strafrechtelijke vrijwaring is opgenomen in artikel 19 Wwft. Deze houdt in dat de gegevens die een instelling in het kader van haar melding heeft verstrekt, niet kunnen worden gebruikt ten behoeve van een opsporingsonderzoek of strafrechtelijk onderzoek tegen de instelling op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering. Om voor een strafrechtelijke

vrijwaring ten aanzien van een gemelde transactie in aanmerking te komen, is expliciet de voorwaarde verbonden dat een melding te goeder trouw dient te zijn verricht. Daarmee is bedoeld dat de instelling niet zelf bewust heeft meegewerkt aan de desbetreffende feiten. De civielrechtelijke vrijwaring is opgenomen in artikel 20 Wwft. Deze houdt in dat een instelling civielrechtelijk niet aansprakelijk is voor de schade die iemand anders als gevolg van de melding lijdt. Hierbij is de voorwaarde opgenomen dat gehandeld is in de redelijke veronderstelling dat uitvoering wordt gegeven aan de verplichtingen van artikel 16 en 17 Wwft.

In artikel 22 en 23 Wwft is de geheimhoudingsplicht ten aanzien van verrichte meldingen opgenomen. Een instelling die een melding heeft gedaan of nadere informatie heeft verstrekt, is verplicht tot geheimhouding van de melding.

Witwassen en financieren van terrorisme vormen een ernstig gevaar voor de integere bedrijfsuitoefening van een instelling. Daarom kwalificeert een verrichte ongebruikelijke transactie ook als 'incident' in de zin van artikel 1 BGfo. Beheerders van beleggingsinstellingen voor zover zij rechten van deelneming aan niet-professionele beleggers aanbieden, icbe's, beleggingsondernemingen en financiële dienstverleners zijn verplicht om incidenten onverwijld bij de AFM te melden.⁹

9. Bewaarplicht en opleiding

9.1 Bewaarplicht

Artikel 33 Wwft bepaalt dat een instelling gegevens met betrekking tot het cliëntenonderzoek minimaal 5 jaar na het beëindigen van de zakelijke relatie of na het uitvoeren van de desbetreffende transactie moet bewaren. Hier moet worden gedacht aan identificatiepapieren, gespreksnotities etc. Het doel van deze bewaarplicht is om (toezicht)autoriteiten inzicht te geven in de activiteiten van de cliënt.

Een instelling dient (ongebruikelijke) transactiegegevens deugdelijk vast te leggen, op te slaan en voor 5 jaar te bewaren zodat de transactie reconstrueerbaar is (artikel 34 Wwft).

9.2 Opleiding

Een instelling moet er zorg voor dragen dat haar medewerkers bekend zijn met de bepalingen van de Wwft. Het personeel moet periodiek trainingen krijgen (artikel 35 Wwft), waardoor ze in staat zijn ongebruikelijke transacties te herkennen. Alleen dan kunnen ze adequaat handelen.

---

⁹ Zie voor beheerders van beleggingsinstellingen voor zover zij rechten van deelneming aan niet-professionele beleggers aanbieden artikel 115q lid 2 juncto artikel 19 lid 3 BGfo, voor icbe's artikel 19 lid 3 BGfo, voor beleggingsondernemingen artikel 24 lid 3 BGfo en voor financiële dienstverleners artikel 29 lid 3 BGfo.

10. Financiële dienstverleners

Uit verschillende AFM-onderzoeken is gebleken dat voornamelijk financiële dienstverleners die bemiddelen in levensverzekeringen en hypotheke, te maken kunnen krijgen met situaties waarbij mogelijk sprake is van witwassen. Hoewel de Wwft-bepalingen alleen van toepassing zijn op financiële dienstverleners voor zover zij bemiddelen in levensverzekeringen, moeten alle financiële dienstverleners op grond van hun CDD-verplichtingen uit de Wft maatregelen treffen om een integere uitoefening van hun bedrijf te waarborgen.

Hieronder treft u per product enkele voorbeelden aan die de AFM in de praktijk is tegengekomen. Deze voorbeelden betreffen geen limitatieve opsomming van situaties waarin sprake kan zijn van witwassen, maar dienen slechts ter illustratie.

10.1 Bemiddelen in levensverzekeringen

Voorbeelden van situaties waarbij mogelijk sprake is van witwassen zijn:

- de financiële dienstverlener wordt geconfronteerd met de omstandigheid dat de polis van de levensverzekering niet op naam van de werkelijke rechthebbende wordt gesteld;
- de financiële dienstverlener ondervindt problemen met het identificeren van de werkelijke rechthebbende en/of constateert onregelmatigheden bij de tenaamstelling van de polis;
- de cliënt bij de financiële dienstverlener doet navraag naar een afwijkende manier om de premie te voldoen (bijvoorbeeld contant).

10.2 Bemiddelen in hypotheke

Voorbeelden van situaties waarbij mogelijk sprake is van witwassen zijn:

- De dossierstukken worden door een ander dan de aanvrager ingediend (bijvoorbeeld een illegale onderbemiddelaar);
- Er zijn onregelmatigheden met loonstroken, werkgeversverklaringen, taxatierapporten etc.;
- Een koper heeft afwijkende vragen over de bewoning van het huis;
- De koper/aanvrager wordt tijdens het proces om onduidelijke redenen door een andere persoon begeleid en/of geadviseerd.

10.3 Nationaal Regime

Financiële dienstverleners die gebruik maken van het Nationaal Regime zijn tevens te kwalificeren als beleggingsonderneming in de zin van artikel 1:1 Wft. Het Nationaal Regime is uitgewerkt in artikel 11 van de Vrijstellingsregeling Wft. Daarin is bepaald dat financiële dienstverleners die over een vergunning beschikken voor het adviseren over levensverzekeringen of hypothecaire kredieten, vrijgesteld zijn van de vergunningplicht voor beleggingsondernemingen¹⁰. Deze vrijstelling geldt voor zover de financiële dienstverleners adviseren over deelnemingsrechten in een beleggingsinstelling of

---

¹⁰ Artikel 2:96 Wft.

icbe dan wel orders inzake deelnemingsrechten in een beleggingsinstelling of icbe ontvangen en doorgeven. Deze partijen moeten voor zover zij deze diensten verlenen ook voldoen aan de verplichtingen uit de Wwft.

11. Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) regelt de preventie van witwassen en financieren van terrorisme in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden). Deze wet vervangt de Wet grensoverschrijdende geldtransporten BES (Wgg BES), de Wet identificatie bij dienstverlening BES (Wid BES) en de Wet melding ongebruikelijke transacties BES (Wet MOT BES). De Wwft BES draagt met de Wet financiële markten BES (Wfm BES) bij aan de regulering van de financiële markten op de BES-eilanden.

11.1 Toezicht AFM

De AFM houdt op basis van de Wwft BES toezicht op de volgende diensten:

- sluiten of bemiddelen bij het sluiten van een levensverzekering tegen een premie als bedoeld in de Wfm BES;
- optreden als beleggingsmaatschappij in de zin van de Wfm BES;
- verlenen van één of meer van de volgende beleggingsdiensten:
  - ontvangen en doorgeven van orders van cliënten met betrekking tot financiële instrumenten;
  - voor rekening van die cliënten uitvoeren van orders met betrekking tot financiële instrumenten;
  - beheren van een individueel vermogen.

11.2 Wetsartikelen

De Wwft BES volgt de wetgeving van Curaçao en Sint Maarten, in het bijzonder de Landsverordening identificatie bij financiële dienstverlening en de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties. De inhoud van de wetsartikelen van de Wwft BES zijn echter sterk gelijkend aan die van de Wwft. De toelichting op de Wwft in deze leidraad kan dan ook worden toegepast op de Wwft BES. Uit onderstaande tabel wordt duidelijk hoe de (relevante) wetsartikelen uit de Wwft en de Wwft BES zich tot elkaar verhouden.

Inhoud	Wwft BES	Wwft
Cliëntonderzoek	Artikel 2.2	Artikel 3
Cliëntonderzoek in de volgende gevallen	Artikel 2.3	Artikel 3
Verbodsbepaling	Artikel 2.4	Artikel 5
Introduceren van cliënten door derden	Artikel 2.6	Artikel 5

Uitzondering cliëntonderzoek	Artikel 2.7	Artikel 4
Vereenvoudigd cliëntonderzoek - zakelijke relaties of transacties	Artikel 2.8	Artikel 7
Vereenvoudigd cliëntonderzoek - cliënten	Artikel 2.9	Artikel 6
Verscherpt cliëntonderzoek	Artikel 2.10	Artikel 8
Documenten die voor de verificatie van de identiteit gebruikt kunnen worden	Artikel 2.12	Artikel 11
Bewaren van bewijsstukken	Artikel 2.13	Artikel 33
Meldingsplicht ongebruikelijke transacties	Artikel 3.4 e.v.	Artikel 15 e.v.
Vrijwaring	Artikel 3.8 e.v.	Artikel 19 e.v.
Geheimhouding	Artikel 3.10 e.v.	Artikel 22 e.v.
Opleiding	Artikel 3.12	Artikel 35

12. Sanctiewet 1977

De Sanctiewet 1977 is een kaderwet en is de grondslag voor de uitwerking van (inter)nationale regels ter uitvoering van de internationale sanctiemaatregelen. Sanctiemaatregelen zijn politieke instrumenten in het buitenland- en veiligheidsbeleid van de Verenigde Naties en de Europese Unie. Het zijn dwingende instrumenten die worden ingezet als reactie op schendingen van onder meer het internationaal recht of mensenrechten.

In de verordeningen van de Europese Unie zijn in beginsel twee soorten financiële sancties te onderscheiden:

- een gebod tot het bevroren van tegoeden;
- een verbod of restrictie op het verlenen van financiële diensten.

Uit de inhoud van de verordeningen kan worden opgemaakt welke financiële sanctiemaatregel(en) het betreft, wat de strekking is en tot welke landen, gebieden, personen of entiteiten de sancties zijn gericht. Op de EU-freezelist kunnen financiële ondernemingen zien van welke personen en entiteiten tegoeden bevroren dienen te worden op grond van in Nederland geldende financiële sanctieregelgeving.

Een verbod of restrictie op het verlenen van financiële diensten gericht tegen bepaalde landen en gebieden staan niet op de EU-freezelist genoemd. Daarvoor dient men de verordeningen zelf te raadplegen.

12.1 Toezicht AFM

Met betrekking tot het financieel verkeer zijn de AFM en DNB belast met het toezicht op de naleving van de Sanctiewet 1977. De AFM houdt op basis van de Sanctiewet toezicht op beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen.

De financiële toezichthouders richten zich in het kader van de wet op vastgestelde voorschriften voor de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC). Daartoe hebben de beide toezichthouders gezamenlijk de 'Regeling Toezicht Sanctiewet 1977' vastgesteld op grond van de Sanctiewet 1977. Per 1 oktober 2005 is deze regeling in werking getreden.

Het toezicht door DNB en AFM is 'principle-based'. De instelling is zelf verantwoordelijk voor een correcte naleving van de sanctieregelgeving. Dit betekent onder andere dat van de instelling wordt verwacht dat zij zelf nagaat of verordeningen gewijzigd zijn en of er nieuwe verordeningen tot stand zijn gekomen. AFM en DNB kunnen bij overtreding van de regels voor de bedrijfsvoering een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete aan de instelling opleggen.

Hoofdstuk 6 van de Wwft BES gaat in op de meldingsplicht Sanctiewetgeving op de BES-eilanden. In artikel 3.13 Wwft BES staat vermeld dat dienstverleners, zijnde financiële ondernemingen, meldingen op grond van de Sanctiewetgeving bij DNB dienen te doen.

12.2 Meldplicht

Bestaande cliënt

Ingeval de beleggingsonderneming of beleggingsinstelling constateert dat een cliënt overeenkomt met een (rechts)persoon of entiteit als bedoeld in de Sanctieregelgeving (de sanctielijst), dan dient deze financiële onderneming hiervan onverwijld melding te maken bij de AFM.

Op grond van de Regeling Toezicht Sanctiewet 1977 moet de financiële onderneming de identiteit van de cliënt die op de sanctielijst staat, in de melding opnemen. Daarnaast kunnen de relevante feiten en omstandigheden met betrekking tot deze cliënt beschreven worden. De melding kan gestuurd worden naar meldingsanctiewet@afm.nl.

(Voorgenomen) transactie

Ingeval de beleggingsonderneming of beleggingsinstelling constateert dat er sprake is van een (voorgenomen) transactie met een bestaande of nieuwe cliënt die op de sanctielijst staat, dient de financiële onderneming op grond van de Wwft deze (voorgenomen) transactie te melden bij de FIU Nederland.

Daarnaast moet een melding over een (voorgenomen) transactie tevens onverwijld als incident bij de AFM gemeld worden. In gevallen van de sanctielijst kan de melding gestuurd worden naar meldingsanctiewet@afm.nl. Ontvangen meldingen worden beoordeeld.

Als er sprake is van een (voorgenomen) transactie die in strijd is met de sancties, dan wordt de melding daarvan doorgestuurd aan het ministerie van Financiën. Ook zal er, als nodig, aanvullend onderzoek worden verricht naar de melding.

Voor informatie over handelssancties kunt u de website van het Ministerie van Economische Zaken raadplegen.¹¹

---

¹¹ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationale-sancties>

Autoriteit Financiële Markten
T + 020 797 2000 | F +020 797 3800
Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

www.afm.nl

De tekst in deze leidraad is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze leidraad.

Amsterdam, maart 2015